Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·–

Slovenski dom

Štev. 83. V Ljubljani, sreda 12. aprila 1939. Leto IV

Po dogovoru z Grčijo naj bi Anglija zasedla otok Krf

Francosko in angleško sredozemsko brodovje v pripravljenosti
Italija je mobilizirala enajst letnikov

Atene, 12. aprila. m. Zasedba Albanije je močno razburila Grke in njihove vodilne osebnosti. Za časa velikonočnih praznikov je vlada neprestano zasedala. Šele zadnje vesti iz Londona, po katerih je Anglija pripravljena jamčiti za grške meje in pomagati Grkom v primeru napada, so prinesle nekaj pomirjenja med ljudstvo. Po vesteh iz Aten pričakujejo, da bo v sporazumu z grško vlado angleška mornarica v kratkem zasedla otok Krf.

Malta, 12. aprila. o. Vse angleško sredozemsko brodovje se je v zadnjih dveh dnevih zbralo na Malti in čaka v največji pripravljenosti. Ladje so pod paro, da lahko vsak trenutek odplovejo. Vsi častniki in mornarji so bili brzojavno poklicani z velikonočnih dopustov. Vse obalne utrdbe na Malti so v bojni pripravljenosti, koncentrirane so močne letalske sile. Utrdbe so ojačene z novimi protiletalskimi baterijami.

Pariz, 12. aprila. o. Na današnji seji francoske vlade bodo potrdili vse sklepe, ki jih je sprejel stalni francoski obrambni odbor na zadnji seji, katere so se poleg pristojnih ministrov udeležili načelnik generalnega štaba Gamelin, poveljnik francoskega letalstva general Denain in poveljnik vojnega brodovja odmiral Darlan. Poročajo, da so na tej seji sklenili delno mobilizacijo francoske vojske in sprejeli vse praktične ukrepe za začetek takojšnjega dejanskega sodelovanja med angleško in francosko mornarico ter letalstvom na Sredozemskem morju. Angleška vojna mornarica in letalstvo bosta lahko neovirano uporabljala vsa francoska pomorska in letalska oporišča v Sredozemlju.

Toulon, 12. aprila. o. Vse francosko sredozemsko brodovje je ponoči nenadno odplulo iz Toulona v neznano smer, domnevajo, da v vzhodni del Sredozemskega morja proti Grčiji.

Rim, 12. aprila. m. Uradno poročajo, da ima Italija po zadnjih vpoklicih pod orožjem nad milijon mož. Vsega je bilo vpoklicanih zadnje dni enajst letnikov od 1901 do 1912. Vojaški rok služita zdaj letnika 1917 in 1918 ter del letnika 1919. Mobiliziranih je tudi večje število mehaničnih strokovnjakov iz drugih letnikov. Če ne bo kakih novih dogodkov, ne namerava Italija klicati pod orožje novih čet.

Sv. oče govori o pogojih za mir na svetu

Vatikan, 12. aprila. o. Sv. oče Pij XII. je v nedeljo med slovesno službo božjo v baziliki sv. Petra prebral svoje prvo pastirsko pismo, v katerem je dejal med drugim:

Odrešenik, knez miru in sam glasnik miru, pomirjuje s ceno svoje krvi nebo in zemljo, kakor pravi apostol: »On je naš mir.« Te besede so zelo tolažilne v sedanjih dneh, ko se z vseh strani oglaša tesnobno hrepenenje po miru, ki je kakor vemo vsi, zavidna dobrina, vzvišena nad vse dobrine sveta. Toda žal se tudi danes še vedno izpolnjujejo besede preroka Jeremija:

»Vpili so mir, mir, a miru ni bilo.« Tako je danes na svetu. Čustvo razburjenja in nezadovoljstva razgibava duhove kakor, da bi bili na predvečer še hujših dni. »Spokojnost reda« je tista, ki tvori pravi mir, toda tega ni, dokler bodo isti moji sinovi na isti zemlji sprti po zagrizenih bojih strank in koristi, dokler toliko število ljudi ne bo imelo dela in zadostne podpore, zaradi česar postajajo prelahak plen za prevratne nauke in organizacije.

Miru ne more biti, če celo med narodi pogosto ni tistega medsebojnega razumevanja, ki more edino dajati poguma ljudstvom in jih voditi na svetla pota svetne omike, miru ne more biti, če so slovesno potrjene pogodbe in dane besede izgubile tisto zanesljivost in tisto veljavo, ki sta neobhodno potrebna podlaga za vzajemno zaupanje. Brez tega zaupanja pa bo od dne do dne manj mogoče uresničiti tvarno in duhovno razorožitev, ki si jo svet tako želi.

Kakor ni mogoče imeti miru brez reda, tako ni mogoče imeti reda brez pravičnosti. Ta pravičnost pa zahteva pokorščino zakonitim oblastem. Pravičnost zahteva, da morajo biti postave izdajane v splošni blagor in da jih je treba izpolnjevati. Pravičnost zahteva, da je treba spoštovati svobodo in dostojanstvo človeka in da je treba bogastva pravično razdeliti. Pravičnost zahteva, da naj nihče ne ovira zveličavnega dela Cerkve, ki je učiteljica Resnice, vir duhovnega življenja in dobrotnica človeštva.

Sv. oče je svoje pismo zaključil s prošnjo posameznikom, narodom in njihovim vladarjem, naj se združijo okrog velikonočnega zakramenta za mir v pravičnosti in ljubezni. Papeževe besede, izgovorjene v tako težkih trenutkih, so vzbudile po vsem svetu silno hvaležnost ljudi in narodov, živečih v tesnobi in v strahu pred vojno stisko.

Sklicanje albanske ustavodajne skupščine:

Albanija, italijanski protektorat

Nadaljnje zasedanje albanskih krajev po italijanski vojski

Tirana, 12. aprila. m. **Predsednik imenovane začasne albanske vlade Džafer Ili je sklical za danes popoldne ob 4 ustavotvorno skupščino v Tirani. Na današnji skupščini bo sprejet predlog za novo ustavo. Skupščine se bodo udeležili zastopniki iz vseh krajev Albanije, zastopniki gospodarstva in vse vodilne osebnosti, ki so znane po prijateljskem zadržanju do Italije.**

Na tej seji ustavodajne skupščine bodo sprejeli novo albansko ustavo, ki bo določila, da stopa Albanija pod italijansko varstvo in da bo njena vlada odgovorna vsakokratnemu italijanskemu poslaniku v Tirani. Službo za mir in red bodo prevzele italijanske oblasti vse dotlej, dokler ne bo Albanija pomirjena. Položaj Albanije bo po novi ustavi podoben nemškemu protektoratu nad Češko in Moravsko. Po nekaterih vesteh pa naj bi ustavodajna skupščina celo ponudila albansko vladarsko krono italijanskemu kralju in cesarju.

Danes so italijanske čete zavzele Biliste, kjer jih je prebivalstvo sprejelo z velikimi manifestacijami veselja. Ugledni meščani so imeli ob tej priliki pozdravne govore. Bilište je zadnja občina pred grško mejo.

Bataljoni fašistične milice, ki so se izkrcali v Valoni, so izvedli zasedbo vse valonske okolice.

Danes se je začela redna dnevna letalska služba med Rimom in Tirano. S to dnevno zvezo je izpolnjen že obstoječi promet med Rimom, Brindisijem in Solunom.

Poveljnik italijanskih čet v Albaniji general Guzzoni je včeraj z letalom obiskal Skader, kjer so ga pozdravili poglavarji plemen ter izrazili vdanost prebivalstva Italiji. Guzzoni je poglavarjem odgovoril, naj mirno delajo, ker bo Italija v bodoče naredila za Albanijo še več kakor dozdaj. Življenje v Skadru teče popolnoma normalno. Guzzoni se je zvečer z letalom vrnil v Tirano.

Podgorica, 12. aprila. m. Po vesteh, ki so prispele v Podgorico z albanske meje, so Albanci organizirali pred vkorakanjem italijanske vojske v Skader odpor in je pri tej priliki prišlo celo do hujših spopadov med italijanskimi in albanskimi četami. Ker pa je Albancem prehitro zmanjkalo orožja, so se morali umakniti.

Bitolj, 12. aprila. m. Polbrat kralja Zoga, princ Dželal, je s svojo družino prispel v Strugo. V njegovem spremstvu je tudi Mohamed beg Kopica, albanski poslanik na angleškem dvoru. Iz naše države bodo odšli v tujino. Do zdaj pa še ni znano, kam nameravajo oditi.

Kaj je zahtevala Italija od Albanije

Vsebina italijanskega ultimata in dogodki pred zasedbo albanskega ozemlja

Tirana, 12. aprila. m. Poročajo o zanimivih podrobnostih, kako so se razvijali zadnji dogodki v Albaniji, preden so začele zasedati italijanske čete. V nedeljo 2. aprila so se raznesle po Tirani vesti, da namerava italijanska vojska korakati v Albanijo. Te vesti so ljudstvo razburile, da je začelo demonstrirati proti Italiji. Ljudje so zahtevali mobilizacijo. Demonstranti so prišli celo pred kraljev dvorec ter zahtevali osebni razgovor s kraljem. Zunanjemu ministru Libahonu se je komaj posrečilo pomiriti jih.

Italija je 2. aprila res poslala ultimat Albaniji. Po vesteh iz raznih virov je Italija v svojem ultimatu zahtevala tole:

1. Da sme v vsakem trenutku izkrcati svoje čete v Albaniji.

2. Da italijanske vojaške oblasti lahko kontrolirajo vsa obrambna dela v Albaniji.

3. Da se Italijanom, ki žive v Albaniji, dajo iste politične pravice kot jih uživajo Albanci, da lahko postanejo tudi narodni poslanci in državni uradniki.

4. Da se odpravi zunanje ministrstvo in da rimska vlada zastopa interese Albanije v inozemstvu.

5. Italijani zahtevajo, da se imenuje italijanski generalni tajnik v vseh albanskih ministrstvih.

6. Da italijanski poslanik v Tirani postane član albanske vlade, v zameno, da albanski poslanik v Rimu lahko postane član italijanske vlade.

Ta ultimat je kralj Zogu na seji ministrskega sveta zavrnil. Toda, da bi zadržal vkorakanje italijanske vojske v Albanijo, je kralj Zogu izdelal svoj predlog, ki ga je 5. aprila odnesel v Rim general Deredji. Albanski predlog je Italija zavrnila, istočasno pa ukazala svojim državljanom, da zapuste Albanijo. Albanski zunanji minister je znova obiskal italijansko poslaništvo ter predlagal, naj Italija sprejme albanske predloge. Obvestil je italijanskega ministra, da bi vsako izkrcavanje italijanskih čet v Albaniji smatral za začetek sovražnosti.

Ko je zasedal albanski ministrski svet pod predsedništvom kralja Zoga — torej še preden so se začele italijanske čete izkrcavati v albanskih pristaniščih — je 50 italijanskih bombnikov priletelo nad Albanijo, da bi Albance prestrašili. Ko so v prestolnici zvedeli, da je kralj Zogu zavrnil italijanske zahteve, so Albanci priredili manifestacije za kralja in demonstracije proti Italiji.

Drugo jutro so se italijanske čete že izkrcale v Draču, v Tirani pa o tem niso vedeli še ničesar. Šele, ko so se zaslišali topovski streli, je prestolnica izvedela, da se bližajo tuje čete. — Kralj Zogu je s svojim spremstvom skrivaj odšel z dvora ter se s predsednikom vlade Kokom podal v Elbasan, od tod pa v Grčijo. Ljudje v Tirani so najprej smatrali, da je kralj odpotoval zato, da organizira odpor s svojo telesno gardo. Ko pa se je v Tirani zvedelo, da je kralj Zogu odšel iz Albanije, se je ljudstvo obrnilo proti kralju, ker je zapustil državo, namesto da bi jo branil.

Albanska kraljica Geraldina je pobegnila v Grčijo z vojaški mbolniškim avtomobilom in je še vedno v Solunu, kamor je dospel tudi kralj Zogu, ki je v največjem solunskem hotelu najel zase in za svojem spremstvo 44 sob. Po zadnjih vesteh naj bi albanska kraljeva dvojica odpotovala na Portugalsko.

Italijanski listi utemeljujejo delno mobilizacijo vojske s tem, da ti izredni ukrepi odgovarjajo potrebam sedanjega položaja, ko mora italijansko ljudstvo imeti zavest, da bo v vsakem primeru dobro branjeno.

Albanska naselbina v Kairu je sklicala danes protestno zborovanje proti italijanski zasedbi, nakar so se razvile po cestah demonstracije proti Italiji.

O velikih utrjevalnih in obrambnih delih poročajo iz vseh važnejših francoskih postojank ob Sredozemskem morju.

Bolgarija proti tujemu vmešavanju v balkanske zadeve

London, 12. aprila. o. Bolgarski poslanik v Londonu je sinoči obiskal angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa in mu v imenu svoje vlade zagotovil, da Bolgarija ne misli prekršiti sedanjih veljavnih pogodb in da je nasprotna vsakemu vmešavanju nebalkanskih držav v politične zadeve na Balkanu. Bolgarija ima trdno voljo ohraniti sedanje stanje na Balkanu, ker je mnenja, da lahko balkanske države vsa svoja sporna vprašanja rešijo same, brez tujega posredovanja.

Vojne priprave v Holandiji

Haag, 12. aprila. m. Havas poroča, da je holandska vlada zaradi mednarodnega položaja poklicala pod orožje več bataljonov vojaških obveznikov zaradi varstva meja. Tako poročajo, da je holandska vlada pripravila vse potrebno za primer nevarnosti. V tem primeru nameravajo Holandci porušiti tudi jezove in na ta način skoraj tretjino Holandije preplaviti in onemogočiti napredovanje nemške vojske.

Zasedba Albanije in pristop Španije k zvezi proti kominterni je prvi odgovor Nemčije in Italije na angleška prizadevanja za varstvo miru in za ohranitev neodvisnosti malih držav, iz česar se da sklepati.

Tako sodi po zadnjih dogodkih v Evropi ameriško časopisje.

Vesti 12. aprila

Maršal Göring se je v Tripolisu včeraj udeležil manevrov italijanske vojske v Afriki in velike vojaške parade po manevrih.

Zunanjepolitični odbor ameriške poslanske zbornice je danes začel razpravljati o spremembi ameriškega zakona o nevtralnosti. Sprememba naj bi dala predsedniku republike možnost, da lahko odloča, v katerem primeru vojne izven Amerike se čuti Amerika prizadeto in gre kaki izvenameriški državi na pomoč.

Belgijski minister za kolonije je včeraj izjavil, da je vlada začela z obsežnimi utrjevalnimi deli v belgijskem Kongu.

Nekateri nemški listi vedo poročati, kakšno nasilje trpijo Nemci na Poljskem, in pišejo, da je v Gdansk prišlo te dni 40 nemških beguncev. Po mnenju Nemcev je položaj na Poljskem tak kakor je bil septembra 1938 v sudetskem ozemlju.

Grški listi pišejo, da je italijanska vlada dala grški vladi neposredna zagotovila o tem, da bo spoštovala grško neodvisnost in samostojnost.

Italijanska vlada je včeraj uradno priznala samostojno slovaško državo in bo v kratkem imenovala svojega poslanika v Bratislavi.

Predsednik madžarske vlade grof Teleky in zunanji minister Czaky bosta prihodnji ponedeljek odpotovala na uradni, tridnevni obisk v Rim, iz Rima pa na podoben obisk v Berlin. Razgovori v Rimu in v Berlinu se bodo nanašali na stališče, ki bi ga zavzela Madžarska ob kakem evropskem sporu.

Francoski listi poročajo, da so se za Veliko noč izkrcali v Španiji novi oddelki italijanske vojske, ki so ojačili španske obalne postojanke pri San Fernandu blizu Gibraltarja.

Turčija hoče ostati v vseh evropskih sporih nevtralna in se ne bo priključila niti eni niti drugi načelni skupini evropskih držav, je izjavil predsednik vlade Saidam.

Nemška vlada je razglasila zasedbo obsežnih, doslej še ne raziskanih predelov blizu južnega tečaja, kjer se je dve leti mudila posebna nemška ekspedicija.

Romunski kralj Karel je v spremstvu načelnika glavnega generalnega štaba Tenesca odpotoval v Erdelje, kjer bo obiskal in pregledal zbrane vojaške oddelke.

Madžarska je izstopila iz Zveze narodov

Budimpešta, 12. aprila. o. Uradno poročajo: Zunanji minister grof Czaky je poslal glavnemu tajniku Zveze narodov uradno sporočilo, da Madžarska izstopa iz ZN. Madžarska vlada pa namerava še naprej sodelovati z ZN na tehničnem področju, pri mednarodnem sodišču in v mednarodnem delovnem uradu.

V pričakovanju angleških sklepov po zasedbi Albanije

Prizadevanja za angleško-italijansko jamstvo sedanjih mej na Balkanu

London, 12. aprila m. **Po poročilih iz Londona je italijanska vlada danes ponovno zagotovila angleški vladi, da zasedba Albanije ne pomeni kršitve prejšnjega stanja na Sredozemskem morju in da je zasedla Albanijo samo začasno. Angleška vlada je to izjavo sprejela na znanje, smatra pa, da ima Italija v smislu pogodbe z Anglijo dolžnost, da še pred sestankom angleškega parlamenta, ki bo v četrtek, umakne svoje čete iz Španije.**

Zasedbo Albanije je kljub zagotovilom italijanske vlade, da so italijanske čete zasedle Albanijo samo začasno in da ta zasedba ne bo kršila prejšnjega stanja na Sredozemskem morju, smatrajo za zelo resno. Angleški kralj Jurij VI., ki se je včeraj vrnil v London, je sprejel predsednika vlade Chamberlaina, ki mu je natančno poročal o političnem položaju po zasedbi Albanije in o zagotovilih, ki jih je angleški vladi dal italijanski zastopnik in pa Mussolini sam v osebnem pismu, katero je poslal te dni Chamberlainu. V tem pismu Mussolini prepričuje Chamberlaina, da zasedba Albanije ni v nasprotju z angleško-italijanskim sporazumom ter zagotavlja Anglijo o miroljubnih namenih Italije. Pismo vsebuje tudi obljubo, da bo Italija spoštovala neodvisnost in nedotakljivost grškega ozemlja.

Kaj bo zaradi vseh teh dogodkov storila Anglija, bo jasno jutri, ko bosta Chamberlain in zunanji minister lord Halifax v obeh zbornicah dala izredno pomembni izjavi. Ti izjavi bosta po nekaterih vesteh vsebovali angleško jamstvo in pomoč za Grčijo in Turčijo, podobno kakor je tako jamstvo obljubila Anglija Poljski.

Po drugih vesteh si Anglija zelo prizadeva, da bi pridobila Italijo in Španijo za nov sporazum glede Sredozemskega morja. Razen tega naj bi se Italija z Anglijo vred zavezala, da bo spoštovala in branila sedanje stanje na Balkanskem polotoku. S temi načrti hoče Anglija ohraniti ravnovesje na Sredozemlju, po drugi strani pa preprečiti, da ne bi Italija prišla v popolno vojaško in politično odvisnost od Nemčije.

Šahovska tekma za državno prvenstvo

Od ponedeljka, ko je bilo odigrano 9. kolo, smo dolžni še poročilo o dveh partijah, in sicer Furlani : Kalabar in Pirc : Filipčič. Igra med prvima dvema še zdaj ni končana in jo bo pri nadaljevanju najbrž Furlani dobil, ker stoji precej boljše. Druga pa je prinesla nenavadno presenečenje — poraz našega velemojstra Pirca. Oba sta igrala precej viharno. Pirc je hotel na vsak način v boju z amaterjem Filipčičem doseči celo točko. Zato je zaigral »na nož«. Zaradi Filipčičeve izvrstne igre pa je izgubil kmeta, kar je nazadnje odločilo, da se je Pirc v 66. potezi moral vdati. Filipčič je prvi jugoslovanski igralec, ki je Pirca po letu 1931 na turnirju premagal. Vendar se Filipčič seveda ne domišljuje, da igra na splošno bolje kot Pirc. Za Pirca pa je ta partija le nauk, da je nevarno koga podcenjevati, čeprav je amater.

10. kolo.

Največje zanimanje je včeraj vladalo za igro med *Pircem in Kostičem.* To je bila obenem najvažnejša igra tega turnirja in si je Kostič z remisom pridobil tolikšno prednost, da ga bo težko še prehiteti. Igrala sta damski gambit. Igra med obema velemojstroma je bila zelo močna. Pirc je začel nekoliko bolje, vendar mu to ni zadostovalo za zmago. Končno je hotel z zamenjavo figur izsiliti remis. Pirc se je odločno branil proti temu. Končno pa le ni preostajalo drugega, kot da sta si velemojstra razdelila točko.

Preinfalk : Furlani. Damski gambit. Po izenačenju igre sta mojstra sklenila remis.

Dr. Vidmar : Vukovič. Damski gambit, indijska obramba. Težka igra je bila dolgo časa nejasna. Pozneje se je Vukoviču posrečilo pozicijo izenačiti. Dr. Vidmar je ponudil remis, ki ga je Vukovič rad sprejel.

Lešnik : Filipčič. Španski začetek. Lešnik je dobil v začetku kmeta, ki mu je nazadnje zadostoval za zmago.

Avirović : Rožič. Damski gambit, kraljevska indijska obramba. Začela sta približno enako močno. Rožič je potem naredil nekaj slabih potez, izgubil kmeta, nato figuro in končno še partijo.

Vidmar ml. : Bröger. Damski gambit. Začela sta precej enako močno. Bröder je pozneje s spretnim postavljanjem figur dobil kmeta. Po izmenjavi figur je bil položaj tako izenačen, da sta mojstra mogla dobiti le vsak po pol točke.

Schreider : Tomovič. Meranska obramba damskega gambita. Tomovič je nato iznenadil nasprotnika z novo potezo. Nastal je zelo zapleten položaj v središnici. Izid je bil dolgo časa nejasen. Nazadnje sta se igralca pobotala za remis.

Kalabar : Petek. Damski gambit, slovanska obramba. Petek je začel bolje. Kalabar je z izmenjavo figur skušal doseči izenačenje, a je položaj svoje vojske še poslabšal ter se je moral po 43 potezi vdati.

Stanje po 10. kolu: Kostič 7.5, dr. Vidmar, Lešnik 6, Pirc, Preinfalk, Vukovič 5.5 (1), Tomovič, Bröder, Schreiber 5.5, Vidmar ml. 5 (1), Avirović 4.5 (1), Filipčič 4.5, Furlani 4 (1), Petek 3 (1), Rožič 1, Kalabar 0.5.

Ljubljana od včeraj do danes

Prav res, take pomladi pa še ni bilo v naši deželi menda že od njega dni ne! Ali je to april? Tu pa vendar že nehajo vsa pravila! April je bil sicer na glasu najbolj muhastega in najbolj nezanesljivega meseca v vsem letu. Navadno so se podili ta mesec čez nebo urno dreveči oblaki, ki so rosili na zemljo dež, pa se spet umikali in dajali prostor soncu, ki je veselo posijalo v luže — pa ne za dolgo časa. Spet se je moralo skriti za oblake, ki so prinesli novega mokrega žegnanca. In tako ves mesec iz dneva v dan: sonce — dež, sonce — dež. Letos pa je stvar drugačna. Vsa zima je bila nenavadno mila. Sicer se je sem pa tja vreme kujalo in obetalo deževno periodo, pa ni bilo konec krajev nič hudega. Sončni dnevi so se obdržali. Dejali smo, da bo prav gotovo sredi marca nastopila sprememba, — pa ni! Potem smo menili, da bo april deževen. Kaj še! Že v prvih aprilskih dneh smo uvideli, da iz te moke ne bo nič kruha. Lepo vreme se je držalo naprej. Toda še hejše presenečenje je prišlo. Veliki teden je bil bolj čmeren, zato si je marsikdo dejal, da bomo dobili deževne velikonočne praznike. Pa ne! Na Veliko soboto se je nebo popolnoma zjasnilo.

Velika nedelja je bila čudovito lepa, veliki ponedeljek jasen, brez najmanjšega oblačka. Prav tak tudi torek. Danes je že sreda in nebo je še vedno jasno, tako jasno in lepo kakor sredi najbolj vročega poletja, julija meseca. Narobe svet, narobe tudi vreme, ali kaj.

Marca je bilo zavarovanih 92.712 delavcev

95.717 delavcev in delavk je bilo zavarovanih v preteklem mesecu pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. V primeri z lanskim marcem se je število zavarovancev povečalo za 3395. Tudi povprečna dnevna zavarovana mezda se je povišala in znaša 25.22 din. Povprečna mezda znaša pri delavcih 28.15, a pri delavkah 20.44 din. V celem se je dnevna mezda povečala za 1.32 din. Skupna delavska dnevna zavarovana mezda znaša 2,415.922 din ali 207.454 din več kakor v marcu lanskega leta. Število 95.712 zavarovanih delavskih moči pove, da toliko prijavljenih članov Okrožni urad še ni imel v vsem času svojega obstoja.

Zanimivi so tudi podatki Okrožnega urada glede zaposlenosti v posameznih industrijskih panogah v februarju. Večje število novih delavcev so zaposlile tekstilne tovarne, industrija za predelavo lesa, oblačilna industrija, dalje je bilo zavarovanih več hišnih poslov in služinčadi ter več delavcev pri gradnjah železnic, cest in vodnih zgradb. Zaposlenost pa se je znižala pri gozdno-žagarski industriji ter pri nadzemskih zgradbah.

Prijava dolgov in terjatev iz blagovnega prometa s ČSR

Narodna banka je izdala dne 4. aprila 1939 nastopna navodila:

Obveščamo vse pooblaščene zavode (I. in II.), da morajo informirati vse zainteresirane stranke, da morajo takoj pismeno prijaviti pooblaščenim zavodom **skupna stanja plačanih dolgov in terjatev iz blagovnega prometa s Češkoslovaško,** ki so obstojala **na dan 5. aprila 1939** in to: posebej za Češko in Moravsko, posebej za Slovaško in posebej za Podkarpatsko Rusijo. Prav tako morajo vse tvrdke in osebe prijaviti pooblaščenim zavodom **tudi količino efektivnih češkoslovaških kron,** ki so jih imele v lasti na ta dan.

Na podlagi prijav so dolžni pooblaščeni zavodi urediti podatke in poslati pismeno poročila Narodni banki **najkasneje do 15. t. m.,** iz katerega bo razvidno:

1. Skupni znesek neplačanih dolgov za uvoženo blago (posebej za Češko z Moravsko, posebej za Slovaško in posebej za Podkarpatsko Rusijo), urejeno po veljavah, na katere se glase fakture; 2. skupni znesek neplačanih terjatev za izvoženo blago v Češkoslovaško, urejeno in ločeno na isti način kot dolgovi; 3. skupni znesek efektivnih češkoslovaških kron, s specifikacijo, iz katere naj bo razvidno: a) skupni znesek efektivnih novčanic v kosih po 50, 100, 500, 1000 in 5000 češkoslovaških kron; b) skupni znesek efektivnih novčanic v kosih po 10 in 20 kron in morebitno količino kovanega denarja.

Da bi se dobila točna slika o stanju dolgov in terjatev kakor tudi točno stanje efektivnih češkoslovaških kron, je treba opozoriti vse zainteresirance, da smejo prijavo izvršiti le pri enem pooblaščenem denarnem zavodu.

Nesreče in poškodbe

Predvčerajšnjim smo napisali, da si je Š. V. v nekem frekventiranem lokalu prerezal žile na roki v vinjenem stanju. Pokazalo pa se je, da to ne odgovarja resnici, ker Š. V. ni bil vinjen.

Snoči okrog polnoči so bili reševalci poklicani v Razdrto (tam pod Šmarno goro) in sicer v gostilno »Fortuna«. Tam so si ga neki pivci privoščili čez merico, tako da je prišlo do pretepa, v katerem so spregovoril tudi noži. V bolnišnico je bilo treba odpeljati štiri ranjence: Toneta in Lojzeta Skubica, Avgusta Tekavca ter Franceta Markiča. Vsi štirje so bili precej oklani.

Pred dnevi že je v Medvodah padel s kolesa železniški čuvaj Purkart Štefan. Skraja se mu ni zdelo potrebno hoditi v bolnišnico, poškodba pa se je slabšala, tako da so ga zdaj le prepeljali v Ljubljano zdravit.

Mizarski vajenec iz Ljubljane Valentinčič Tone je padel in si zlomil nogo.

Z motorjem sta se peljala dva brata, Cvetko in Edvard Saksida. Nesreča pa je hotela, da se je vozilo prevrnilo. Vozača sta padla in se pri tem precej potolkla.

Bajtar s Police Tone Skubic je imel opravka pri peči, pa se je opekel.

Sin bajtarja z Vrha pri Višnji gori Jevnikar Tone se je hudo opekel z vrelim oljem.

Pomladansko delo je pričelo

Kogar zdaj ob tem lepem vremenu zanese malo iz mesta tja na bližnjo periferijo, lahko zapazi, da je že pričelo pomladansko delo na polju in na vrtovih. Po vrtovih imajo posebno mnogo dela tam v Trnovem. Trnovsko vrtnarstvo je v Ljubljani že od nekdaj na dobrem glasu. Že tam v Krakovem zapazite, da povsod na vrtu ljudje pridno »štihajo«, ravnajo, sejejo in sade. Gredice so že lepo pomerjene, črna zemlja prijetno diši. Kmalu, kmalu bo vse lepo ozelenelo. Samo malo dežja naj še pride, pa bo vse v polni rasti, v cvetju in v zelenju.

Prekmurski delavci bodo šli letos v Francijo

Kot smo že poročali v »Slovenskem domu«, je pred tedni zajel naše sezonske delavce zopet val izseljevanja, ker je prišel čas, ko pričenja tudi v tujini redno delo. Borze dela so imele dela čez glavo in še več nadlegovanja z vprašanji od strani delavcev, kdaj bodo sprejeti in kdaj bodo spet lahko odšli v tujino. Večina teh delavcev je računala na Nemčijo, kjer je zaslužek precej dober, dasi je navezan z največjimi napori, kar se tiče dela in socialne ter moralne zaščite delavcev. V zadnjem času pa je izšla od strani izseljenskega komisariata prepoved, da se iz okrajev Maribor levi in desni breg, Slovenji Gradec, Dravograd in Ptuj ne sprejme več delavcev za Nemčijo nego kakih 20 in še to na izrecno zahtevo nemških delegatov. Ob tej prepovedi, ki se nanaša na omenjene okraje, je bilo pred kratkim odločeno, da se delavci zaposle v Franciji, kjer v primeru z našimi doma niso slabi pogoji in bo naš delavec prišel tudi tam do zadovoljivega prihranka. Za to hvalevredno akcijo za zaposlitev naših delavcev v Franciji pa gre upravičeno priznanje našim narodnim poslancem, ki so uvideli potrebo našega obmejnega socialno slabo stoječega ljudstva, ki mu je treba s primernim zaslužkom izven domovine pomagati, da ne bo propadlo narodnostno, versko in kulturno.

Ministrski predsednik Vološin v Mariboru

Danes popoldne okrog 2 je prispel v Maribor iz Zagreba v avtomobilu bivši predsednik svobodne podkarpatske Rusije msgr. Avguštin Vološin v spremstvu svojega bivšega prosvetnega ministra Avguština Štefana. Potovala sta v veliki luksuzni limuzini, ki se je ustavila pred Veliko kavarno. Tu sta oba ministra obedovala. Nato je odšel msgr. Vološin v Lahovo trgovino, kjer je nekaj kupil, ogledal si je potem Glavni trg. Ob tričetrt na 16 sta se oba vsedla zopet v avto ter sta se odpeljala proti meji. Namenjena sta na Dunaj. Pred vstopom v avto je prosil vaš dopisnik g. Vološina za kratko izjavo. Na vprašanje, kake korake misli podvzeti glede svoje države, je dejal, da je vprašanje podkarpatske Rusije še vedno nerešeno ter predstavlja velik mednarodni problem. Sedaj da potuje na Dunaj. G. minister Štefan se je pogovarjal z vašim dopisnikom v nemščini. G. Štefan je dejal, da se bosta s predsednikom Vološinom sestala ali na Dunaju ali pa v Bratislavi z ostalimi ministri bivše vlade Podkarpatske Rusije. Nato pa nameravajo stopiti v stike s predstavniki madžarske vlade, da se pogajajo glede avtonomije Podkarpatske Rusije. Na Dunaju da se nahaja okrog 1000 do 1500 beguncev iz Podkarpatske Rusije, ki bi se radi vrnili v domovino. Oba sta se nato vsedla v avto ter sta se odpeljala proti meji.

Nesreče pri velikonočnem streljanju

Sv. Ana v Slov. gor., 11. aprila.

Pretekle velikonočne praznike so ponekod po običaju hoteli posebej proslaviti s streljanjem topičev. Kakor vsako leto, tudi letošnjo streljanje ni bilo brez posledic. V Bačkovi, občina Sv. Benedikt v Slov. goricah, se je v soboto zvečer ponesrečil posestnik Rokavec Ferdinand, ker je nepreviden sprožil nabiti možnar z žarečo cigareto, pa je naboj bliskovito udaril ter mu odtrgal mezinec na desni roki, mu iztrgal glavno žilo do komolca in povzročil še nevarne poškodbe po glavi. Nevarno poškodovanega Rokavca so prepeljali v mariborsko bolnišnico. — Na skoraj sličen način se je ponesrečil Moleh Franc, posestnikov sin iz Zg. Ročice, občina Sv. Ana v Slov. goricah. Moleh je v nedeljo popoldne nabijal svojo pištolo ter pri tem nabijanju uporabljal železen bat, zaradi česar se mu je pištola nenadoma sprožila. Odtrgalo mu je palec na levi roki. — Na Zg. Ročici se je ponesrečil viničar Vurcer Jožef, ki je nabijal možnar enako z železnim batom. Dobil je več poškodb na roki in obrazu.

25 delavcev toži tovarnarja Westna

Celje, 12. aprila.

Pred tremi leti je tovarnar Westen odpustil z dela 25 delavcev, ki so bili z drugimi tovariši vred stopili v stavko. Sedaj pa so se ti delavci oglasili na sodišču s tožbo, da jim je dal tovarnar pri odpustu vpisati v delavske knjižice neka skrivnostna znamenja, zaradi katerih delavci potem niso mogli nikjer drugje dobiti dela. Delavci bodo zahtevali od Westna odškodnino. Razprava bo v kratkem.

Smrtna nesreča pri streljanju

Celje, 12. aprila.

V Šmartnem pri Slovenjgradcu je streljal s puško France Gorjup. Pri prvem strelu pa je naboj, ki je bil brzkone rjast, raznesel cev. Šunek je vrgel puškino kopito Gorjupu v glavo, da mu je počila lobanja. Obležal je takoj mrtev.

Gluhonemo revo je oropal

Maribor, 12. aprila.

Pred senatom petih sodnikov sedi danes na zatožni klopi 23 letni Franc Tramšak iz Zgornje Bistrice ter se zagovarja zaradi razbojništva, ki je bilo izvršeno dne 19. decembra predlanskega leta nad gluhonemo Marijo Majerič v bližini Slovenske Bistrice.

Omenjenega dne popoldne se je Marija Majerič pripeljala iz Zagreba, kjer se je mudila pri svoji sestri na obisku. Sestra ji je dala raznovrstno specerijsko blago, katerega je nosila v torbici, v kateri je imela še denarnico z 41 dinarji gotovine. Majeričeva je prispela ob 17. na kolodvor v Slovenski Bistrici, odkoder se je peš napotila v bližnje Cigonce. Spotoma jo je dohitel neki vojak na kolesu. Ustavil se je ter se ji ponudil, da jo bo spremljal in ji pomagal nesti zavoj. Majeričeva pa je z znamenji pokazala, da si tega spremstva ne želi. Kljub temu jo je vojak spremljal, ko pa sta zavila na pešpot proti Cigoncem, jo je nenadoma od zadaj zagrabil za vrat, ji potisnil v usta robec, da ni mogla kričati ter vzel torbico z blagom in denarjem. Planil je nato na kolo ter izginil v temi.

Majeričeva je prišla naslednjega jutra k orožnikom v Slovensko Bistrico in s pomočjo tolmača povedala, da jo je prejšnji večer neki vojak oropal in napadel. Orožniki so jo odvedli k poveljniku slovenjebistriške vojaške posadke, ki je dal sklicati vse vojake. Majeričeva si je vojake dobro ogledala, pa ni videla med njimi napadalca. Zato so orožniki pregledali spis vseh vojakov, ki se v bližnji okolici nahajajo na dopustu. Med njimi je padel sum na Franca Tramšaka. Orožniki so z Majeričevo odšli v Zgor. Bistrico na Tramšakov dom. Čim je Majeričeva Tramšaka zagledala, je s kretnjami označila, da je to napadalec. Tramšak pa je odločno tajil ter je zatrjeval, da je bil prejšnjega dne ves popoldne na obisku pri svojem bratu. Poizvedbe so pa pokazale, da je prišel na obisk šele po 19. uri. Napad pa je bil izvršen ob pol 19. zvečer. Ker je uporabljal Tramšak bratovo kolo, je mogoče, da je prišel v kratkem času od mesta napada k bratu. Poleg tega so odkrili orožniki na mestu napada sledove vojaških škornjev, ki so se strinjali z odtisi podplatov na škornjih, katere je imel Tramšak obute. Kljub tem dokazom pa Tramšak tudi sedaj pred sodniki vse taji.

Razprava ob času poročila še traja.

V Češnjicah sta zgoreli dve koči

Moravče, 11. aprila.

V noči na velikonočno nedeljo sta zgoreli v Češnjicah pri Moravčah dve prazni koči, stoječi blizu skupaj. Lastnik je upokojeni rudar Rovšek, ki si je nekje pri Sevnici kupil domačijo. Hišici, podedovani po svoji sestri, je nameraval prodati ter bi bila prav v praznikih sklenjena kupčija. Zlobna roka, ki je nedvomno zanetila ogenj, mu je prekrižala račune. Rovšek trpi kakih 4000 din škode, ki je delno poravnana z zavarovalnino.

Služkinja zastrupila gospodinjo, da bi se poročila z gospodarjem

Celje, 12. aprila.

Včeraj je v Zalogu pri Žalcu umrla 78 letna posestnica Neža Štukovnik. Pred pokopom jo je zdravnik pregledal, vendar pa ni našel na njej znakov nasilne smrti. Kljub temu se mu je zdela nagla smrt sumljiva ter je zato stvar prijavil oblastem. Orožniki so takoj prijeli Nežinega 66 letnega moža Ivana ter služkinjo Marijo Klepej, ki sta nagnjenje drug do drugega večkrat javno pokazala. Aretacija je gospodarja in služkinjo silno presenetila, da so orožniki že v tem videli potrjen sum. Pri zaslišanju pa sta obadva skesano priznala, da sta se Neže znebila po dogovoru, da bi se mogla potem sama poročiti. Grešno razmerje med gospodarjem Ivanom in služkinjo je postalo že očitno, pa je Štukovnik kupil neke praške in jih dal Mariji, da bi si odpravila plod. Služkinja, ki se ji je zahotelo posestva, pa nasveta ni upoštevala, temveč je prašek v manjših količinah dodajala v jedi, ki jih je jedla stara Neža. Baje je nasula večkrat tudi drobce negašenega apna. Ne da bi vedela za vzrok bolečin, ki je o njih vsak dan skozi mesec dni tožila, je Neža umrla.

Štukovnika in Klepejevo so orožniki prepeljali v celjske zapore, a posebna sodna komisija bo danes raztelesila truplo pokojne Neže.

Herwey Allen: 194

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Da bi pripravil Ouvrarda do odhoda, je ukazal priti poštnim kočijažem, ki naj bi ga zlepa pregovorili. Ouvrarda je imenoval z drugačnim imenom, da se ne bi morda izvedele o njem kake čudne govorice. Nato je previdno in po natančnih poizvedbah poskrbel za spremstvo do Iruna, mesta, ki je ležalo tik onkraj meje.

Toda kljub neprestanemu zatrjevanju spretnih postiljonov, da je kraljeva vojaška cesta od Iruna do Madrida najboljša in najvarnejša na vsem svetu, ni bilo mogoče Ouvrarda spraviti iz mesta. Njihove usnjene gamaše, rjavo tkani suknjiči in koničasti klobuki z žametnimi čopi, so se mu zdeli noša onih drznih in mogočnih roparjev, ki se jih je tako bal srečati. Predlog, da bi svojo udobno in priljubljeno kočijo pustil v Bayonne in se zaupal poštni kočiji, je smatral za blaznost. Pri sebi je imel precejšen znesek denarja, in prve besede plemenitega jezika Don Kihota, ki se jih je naučil in ki bi jih po naziranju gostilničarja morali znati vsi tujci v Španiji na pamet, so bile: »La occasion, hac el ladron.«

Med tem, ko se je Simba trgal na svoji verigi in oblajal vsako odhajajočo poštno kočijo, je Ouvrard sedel v svoji sobi in si dal pripovedovati strahotne bajke, kupoval tople in volnene obkladke za svoj trebuh, zelene stekleničice s strupom za mrčes, ovčje kože, mehke blazine, puške za spremstvo, prepečenec in kuhinjsko posodo. Skratka, preskrbel se je z vsem mogočim, da bi bil varen v deželi, kamor je šel in kjer — kakor so mu stalno pripovedovali — ni bilo ničesar, niti varnosti.

Listal je priročnik, ki ga je spisal Pellicier in ki ga je prodajal svojim gostom po deset frankov. Enajsta stran tega priročnika ga je prestrašila znova:

»Kaj morem dobiti? Truden sem.«

»Vzemite si stol,« odgovarja španski gostilničar.

»Dobro. Toda nekaj bi rad jedel.«

»Kaj ste prinesli s seboj?«

»Nič.«

»Kaj — nič? Kako naj vam pa potem kuham? V Španiji ste, tu je mesar, tam pa trgovec. Pojdite in kupite, kar boste dobili. In, če še gori ogenj, bom šel vprašat svojo ženo, če se ji ljubi kuhat.«

»Pomislite,« je vzkliknil Ouvrard. »In mi gremo tja?« Kupil je celo ovco, klobase in osoljene ribe, ki jih je imel posebno rad. Za sodček vina pa je zmanjkalo prostora »Toda od čokolade lahko dobim zgago,« je dejal. Stokal je. Njegova soba je bila kot skladišče ladijske kantine.

Ko je Antonio videl, kako so stvari, se je poslužil vojne zvijače. Izrazil je slutnjo, da bi se Napoleon lahko premislil in poklical Ouvrarda nazaj v Pariz.

Naslednje jutro so bili že na potu v Madrid.

Prekoračili so Bidassoo. Na drugi strani reke so ob mostu ležale v travi španske straže. Eden je vstal in klel nad njihovimi potnimi listi, dokler ni šel denar iz roke v roko. Ko so se pripeljali na ulice Iruna, z njegovimi orientalskimi hišami in previsnimi balkoni, so bili nenadoma sredi Španije. Tu so izmenjali konje. Pred kočijo so vpregli deset živali. Bile so gole in suhe, takorekoč nedostojno. Črte okostja, mišice in kite so bile kakor reliefni vodni zemljevid. Zdelo se je, da je pred kočijo vpreženih deset podgan z dolgimi koničastimi ušesi in odrgnjenimi repi, ki jih je poslal kak zloben in porogljiv čarovnik. Poleg tega je imela še vsaka žival svoje posebne muhe, ki jih je mogel razumeti le Španec.

V Irunu se jim je pridružilo tudi spremstvo, ki je obstojalo iz šestih miqueletov. To je bilo šest z musketami oboroženih mož na konjih. Kočijo je vodil strokovnjaški hlevar. Poleg njega je sedel zagal ali pomočnik, čigar naloga je bila samo zavirati. Dva divja moža, ki sta kadila trabuke, sta sedela s svojimi z medenino okovanimi puškami na strehi. Vsa ta viteška druščina je nosila sandale iz ličja, jahalne hlače s številnimi gumbi iz preluknjanih kovancev. Že na daleč so se videli njihovi kostanjevorjavi jopiči z modrimi našivi in s škrlatno rdečimi prepasnicami in njih glave s koničastimi klobuki in svilenimi trakovi. Samo plemenitaši ceste so si mogli privoščiti tak sijaj. To je bilo res ponosno in izbrano spremstvo.

»Voya usted con Dios« je vzkliknil poštar iz svojega majhnega urada v Posada de las diligencias ob irunskih vratih, ko se je odpeljala visoko natovorjena kočija naprej. Pri odhodu se je nabrala gneča ljudi, ki jih je predvsem privabljala mrtva ovca. Ta je visela na zadnji strani kočije in bulila s svojimi steklenimi očmi skozi kito klobas.

Ramon in še nekaj gledalcev se je zabavalo nad Ouvrardovo živčnostjo in zaskrbljenostjo. Sedaj, ko se je že enkrat odločil napraviti skok v neznanost, je strahoma opazoval skozi okno kočije predpriprave in nemirno begal s svojimi očmi preko Bayonne v domovino, kakor bi se moral posloviti od zemlje in ne samo od Francije. Videl je, kako so konje odpeljali nazaj preko mosta v Francijo.«

»Kamor spadajo,« je dejal hlevar.

»Moj Bog, je vroče,« je zavzdihnil Ouvrard. Ves prizor se mu je zdel, kot nekaka priprava za potovanje na mesec. Vse skupaj je bilo v resnici groteskno.

Velika londonska kočija, ki se je svetlikala v suhem in vročem soncu, se je zdela kot plen bronastih banditov iz hudih sanj. Ouvrard se je zdel sam sebi žrtev, ki jo peljejo v neko fantastično deželo iz tisoč in ene noči. Za Antonia pa je vsa pustolovščina dobila nenadoma živo okolje in odgovarjajoče ozadje. Sedel je tu in kadil svojo cigaro, katere dim je do obupa dražil naokoli stoječe berače. Ni dovolil, da bi ga Ouvrard prikrajšal za to zabavo. Juan je sedel visoko na zadnjem sedežu kočije in brenkal na kitaro. Izpod prstov mu je uhajala pesem o domovini. Zanj je bilo vse pristno. Spremstvo se nad vsem skupaj ni prav nič razburjalo — zanj je bilo vse to najnavadnejši in hkrati tudi najboljši način, priti iz Iruna v Madrid.

Kakor se je pa kasneje izkazalo, je bil to tudi najhitrejši način. Proti vsakemu pričakovanju tujcev, je bilo potovanje po Španiji — vsaj dokler so se držali velike vojaške ceste — hitrejše in udobnejše kot v kateri koli deželi v Evropi. V vsej Franciji ni bilo ceste, ki bi se mogla primerjati z camino real od Iruna do glavnega mesta Španije.

Deset rjavkastih nestvorov pred kočijo je drvelo po strahovito strmih klancih in vzponih valovite pokrajine med Irunom in Orayem kot pravi vragovi hitrosti. Ozka cesta je bila vidna le nekaj milj naprej, kot napet trak in se je izgubljala v plavem gorovju. Vzpenjala se je v ridah proti gorovju in vila preko mostov nad usahlimi in globokimi potoki. Ker so bili mostovi nad dolinskimi kotanjami vedno ob prelomu ceste, so konji z vozom vred zdrveli z blazno hitrostjo preko njih. Drobni, ploščati kamni na cesti so odmevali kot pavke pod konjskimi kopiti in kolesi. Ouvrardu je zapiralo sapo. S strehe pa so padali v kočijo cigaretni ogorki, ki so jih metali kočijaž in njegovi spremljevalci kar v kočijo, kjer so uničevali blazine. Ob kratkem počitku na cesti je Antonio zlezel iz kočije in prosil spremljevalce, naj bodo vendar pravi španski plemenitaši. Nekateri so se v potrdilo celo priklonili, toda po nekaj miljah je začel dež cigaretnih ogorkov padati iznova.

Od tu in tam

Z voditelji belgrajskega dela opozicije je imel daljše posvete v torek podpredsednik HSS inž. August Košutič. Takoj po svojem prihodu v Belgrad je Košutič obiskal tajnika demokratske stranke Boko Vlajiča, nato pa odšel na stanovanje svoječasnega zunanjega ministra dr. Ninčiča in tam razpravljal z zastopniki belgrajske opozicije o sporazumu med Zagrebom in Belgradom. Na sestanku so bili dr. Kostič za samostojne demokrate, Miletič, Ninčič in Miša Trifunovič za radikale, Joca Jovanovič, dr. Gavrilovič in dr. Tupanjanin za zemljoradnike, Vlajič za demokrate, a za JNS Banjanin, Jevtič in Ilija Mihajlovič. Konferenca je trajala tri ure, nakar je časnikarjem prebral Joca Jovanovič sporočilo, ki pravi, da se je med zastopniki opozicije utrdilo skladno in enako gledanje na vsa vprašanja, ki se tičejo ureditve naših notranjepolitičnih razmer. Mačkov namestnik inž. Košutič je ostal še v Belgradu. Časopisi menijo, da se bo danes sestal s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovičem, ki bo prihodnje dni odpotoval ponovno v Zagreb na posvete z dr. Mačkom.

Pametnejše stališče k sporazumevanju med Belgradom in Zagrebom je zavzela tudi znana »Narodna odbrana«, ki je v svojem glasilu objavila, da pozdravlja vsako delo, ki mu je cilj ureditev najbolj važnih notranjepolitičnih vpraašnj. Govori za sporazum tistih, ki naj bodo trden steber Jugoslavije, namreč za sporazum med Slovenci, Hrvati in Srbi. Glasilo »Narodne odbrane« se boji, da ne bi podobno kakor drugod od zunaj prišla sila, ki bi izrabila naša notranja nesoglasja in skušala uničiti tvorbo, ki je bila zgrajena s silnimi napori jugoslovanske vojske. List se zavzema za dejansko enakopravnost in pravi, da je vse jugoslovansko javno mnenje složno v tem, da mora priti pravičen sporazum, nakar bo šele mogoče doseči duhovno edinstvo v naši državi. Sporazum naj prinese utrditev tistega, kar je nam vsem skupno, namreč ojačeno in trdnejšo državo. — Pisanje se močno razlikuje od izbruhov, ki jih je imenovani list imel prej navado zlivati na vse, kar je bilo slovensko in hrvaško.

Igralci irske gledališke skupine iz Dublina, ki so se včeraj zvečer v Ljubljani sijajno odrezali s Shakespearejevim »Hamletom«, bodo jutri nastopili v aZgrebu. Vsega bodo imeli tri predstave, in sicer bodo igrali dela največjih angleških dramatikov Shakespeareja, Wildeja in Shawa. Tudi v Belgradu bodo Irci priredili štiri predstave, nato pa bodo odpotovali naprej v Bolgarijo, a gostovanje bodo zaključili v Romuniji.

Izredno veliko dela ima zagrebška vseučiliška klinika. Zavod nima iste naloge kakor navadne splošne bolnišnice ter sprejema zato le toliko bolnikov, kolikor ima prostora. Pač pa je prišlo že v navado, da pošiljajo zdravniki na kliniko take bolnike, katerih poškodbe ali bolezni so hude, pa so zato potrebni posebnega proučevanja strokovnjakov. Tako je bilo do leta 1937 na zagrebški kliniki izvršenih nič manj kakor 22.000 operacij čirov na želodcu ali v prebavilih. Visoka številka zgovorno pove, da ljudje dandanašnji največ trpe na boleznih prebavil, zlasti pa želodca. Večina operacij se je končala ugodno, če je bil bolnik le še o pravem času poslan na kliniko. To velja zlasti za preluknjanje želodca, ki je smrtno, če se je bolnik javil na zdravljenje kasneje kakor 12 ur po obolenju. K sreči je bilo med 22.000 obolenji na želodcu le 109 preluknanj.

Desetdnevna mednarodna železniška konferenca se bo začela jutri v Splitu. Poleg naših odposlancev se je bodo udeležili tudi železniški strokovnjaki iz Belgije, Nizozemske, Italije, Poljske, Bolgarije, Švice, Madžarske, Norveške in češkoslovaških železnic. Skupno bo prišlo 34 delegatov. Nekatere evropske države pa so odklonile udeležbo, čeprav gre za ureditev mednarodnega železniškega prometa v zvezi z novim voznim redom.

Ob vhodu v šibeniško pristanišče je zadel na grebene nizozemski parnik »Rosenburg«. Parnik je zaplul v kanal sv. Antona, toda močan tok ga je zanesel v stran, da je zadel na grebene. Udarec je povzročil veliko luknjo, da se je parnik komaj privlekel do pristanišča, kjer je potapljač zamašil luknjo. Nato so parnik oddali v ladjedelnico.

Milijonske poneverbe je zagrešil blagajnik sodišča v Murski Soboti Stjepan Friedrich. Porabil je zase denar, ki je bil vplačan za sklad sirot in za PAB. Poneverbo so odkrili čisto po naključju, čeprav je Friedrich kradel že skoro deset let in je bila vsako leto izvršena revizija njegovega poslovanja. Zaradi tega bodo za škodo odgovorni tudi sodnik, ki so reševali akte, pa se niso prepričali o tem, če je blagajnik nakazoval denar na denarne zavode.

Proti novemu občinskemu odboru v Osijeku so se postavil vsi osiješki gospodarstveniki. Povedali so, da bodo nastopili z vsemi sredstvi proti prevelikim novim obremenitvam osiješkega gospodarstva, ki ga namerava izpeljati občinska uprava. Obenem zahtevajo gospodarstveniki, da občinska uprava odstopi, ker ne uživa tudi nobene zaslombe in zaupanja med meščani. Občinska uprava je bila imenovana šele pred nedavnim.

Krvave praznike so doživeli v okolici Subotice. V več vaseh so se stepli fantje, a najhujše krvoprelitje se je dogodilo v cerkvi v Žedniku. Štirje bratje Jakovetiči so pred cerkvijo čakali na Kazimirja Aniščа. Ko se je Aniščič pokazal pred vrati, so planili nadenj in potegnili nože. Ko je videl, da je v smrtni nevarnosti, je Aniščič pobegnil nazaj v cerkev in se skril za oltar. Toda napadlci se niso zmenili za svetost kraja, temveč so stekli za njim ter ga pred oltarjem premlatili in z noži oklali. Ko je Aniščič padel napol mrtev, so se napadalci razbežali. Orožniki so jih kmalu nato prijeli.

1301 uslužbenca ima zagrebška mestna občina, a za njihove plače izda letno 42,323.619 milijonov dinarjev. Od uslužbencev jih je 916 stalnih ter 385 pomožnih. Posli na občini so se pomnožili v sorazmerju s povečanjem mesta in dvigom števila prebivalstva. Občina je storila tudi veliko uslugo uslužbencem, ki so bili plačevani iz ubožnega sklada. Teh ljudi je bilo 175 in jih je občina vse prevzela v stalno službo. Tako so se izdatki za uslužbence povečali za 2.6 milij. din in dajo skupaj 23.14% vsega mestnega proračuna.

Od ugriza steklega psa je pobesnel Šačir Kajič v Mostarju. Pred 14 dnevi je fanta ugriznil pes, toda nihče, niti zdravnik, ni polagal važnosti na to, da bi bil pes stekel. Pred dvema dnevoma pa je začel Šačir nenadoma besneti in grizti vse, kar je dosegel. Spravili so ga v bolnišnico, pa so zdravniki dejali, da je bolezen v takem stanju, da bo mladenič nedvomno podlegel.

Visoka je angleška odrska umetnost

W. Shakespeare: „Hamlet"

Snoči je v Ljubljani gostoval »Dublin Gate Theater«, ki nam je interpretiral Shakespearejevo znamenito delo »Hamlet«. Operno gledališče, v katerem je bila predstava, je bilo tokrat razprodano, lahko bi se dejalo, prav do zadnjega kotička, čeprav se ne smemo vdajati utvari, da bi po obisku sodeč v Ljubljani resnično toliko ljudi razumelo angleščino. Konec krajev to slednje tudi ni tako važno, saj je »Hamlet« ljubljanskemu gledališkemu občinstvu znan in je zato lahko sledilo dogodkom na odru.

Po pravici je zanimala naše ljudi izvirna uprizoritev Shakespearejevega dela kakor jih je tudi zanimala višina angleške igralske umetnosti. To, kar so nam snoči v opernem gledališču pokazali Angleži, je mojstrstvo, dognanost, klasičnost.

Angleška interpretacija »Hamleta« je razodevala kultiviranost naroda in spoštovanje do njegove umetnosti, ki je dobila izraza v skoraj liturgični formularnosti in dogmatičnosti, s katerima so bili prinašani vsi gibi, postavljene vse skupine in podajani vsi stavki. V stavbi te neprobojno zaključene in trdne kompozicije ni možno ničesar omajati, ničesar izključiti ali spremeniti. Forma interpretacije je klasična. Zanos izredno kultiviranega retoričnega sloga, ki je generalni zaslon mogočne, skoraj klasično mirno učinkujoče zunanje podobe, je po čudovito ekspresivni igri na usodnih mestih velikih scen dajal ploskvi razburljivo nemirnost ter v osvobojenih emocijah na njej ustvarjal reliefnost in plastičnost. V puritanski skrbnosti govornega predajanja, v brezhibnem toku dogodkov, menjavanju scen, prihajanju in odhajanju akterjev je bila tolikšna uglajenost, izdelanost in učinkovit spontanost, da je ustvarila čudovito harmoničen dramatski lik, ki je družil na neprekosljivo dovršen način slovesnost in srčno intimnost. V strnjenosti in logičnosti brez primere se je razodevala stilna čistost, v doslednosti kompozicije zavidanja vredna odrska kultiviranost, v vsej ustvarjeni podobi dobro šolan in sa mpo sebi iznajdljiv okus ter prirojeni smisel za primernost v uporabi zunanjih učinkov. Presenetljiva skrbnost in izklesanost tudi tja do najmanjših podrobnosti se je n. pr. pokazala v sceni kraljevega in Hamletovega dialoga, kjer so bili skladno z impresivnimi variacijami čustev v prednašanih stavkih, na mojstrski način za ustvaritev čim večje polnosti izpreminjane po predrobnih in čudovito nežnih niansah tudi svetlobni efekti na scenskem ozadju. Svoj del je prispevala za polno učinkovitost tudi z dobrim okusom izbrana glasba Rusa Čajkovskega.

Scena sama je bila postavljena ekonomično preprosto in vendar je zadostila vsem potrebam, tako, da je bila harmonično slovesen okvir, ki je bil v popolnem skladu s celotnim slogom. Na nevsiljiv način so nove scene sledile starim, brez šuma in motnje. Na duhovit način je bilo pri tem rešeno vprašanje izmenjavanega prizorišča. V mirni gladkosti razvijanja se je izražala režiserjeva dognana koncepcija o pomenu, ki ga imajo za celotno ubranost do zadnjih podrobnosti izdelani zunanji atributi, če nočejo ali po pretiranem akcentiranju ali pa po zanemarjanju motiti miselne in govorne podobe, ki je po sebi važnejša, ker je glavna sestavina dramatskega prikaza. Le okusna in natančna pooperacija tod lahko ustvari klasičen lik, ki gledalcu dopove, da je bil dosežen resnično maksimum dosegljivega in da je bilo doživetje predstavljeno v trdni formi brez vrzeli in razgaljenih, šibkejše izdelanih mest.

Hamleta je igral Michael Mac Liammoir s suverenim znanjem: enako natančen v kretnjah, ki so ponazarjale formulo na tem in onem mestu potrebnega mimičnega izraza v tekstu kakor velik v kultivirani deklamatorni interpretaciji. Čudovito je bilo njegovo celotno pojmovanje danskega kraljeviča: ta Hamlet je bila plastična podoba živn, zagrenjena, zanešena, cinična (v nekaterih scenah se nam je zdel v mimiki, s katero je dajal sarkastične frasure skoraj nekoliko presodobno in precivilizirano porogljiv, dejali bi presodobno »nonšalanten«), po konciznosti in do kraja vzdržani igralski doslednosti ter potentnosti brez padcev in nihanja v celem pretresljiva, mogočna, v sebi zaključena odrska postava. Okrog te osrednje postave so si podajali v čudovito ubrani in uglašeni igri roke vsi ostali interpreti: Hilton Edwards (Klavdij), Lionei, Dymoke (Polonij in grobar; zlasti v Poloniju je dal izvirno, imenitno pojmovano figuro), Carmichaelova, Liam Gaffney, Meriel Moore in vsi drugi. Kljub dejstvu, da po sposobnostih niso ti igralci enaki (tudi po govorni tehniki in organu ne!) in da ne segajo glavnim igrsko do ramen, so prispevali k skladnosti uprizoritve delež, ki je bil časti vreden, saj je podprl brez najmanjše motnje vso stavbo.

»Dublin Gate Theater« je pokazal, kako je treba igrati Shakespeareja. Pokazal je svoj poseben slog, individualni angleški slog, ki bi ga bilo zaman in odveč kopirati. Take stvari so vezane na posebnost posameznih kultur, za katere so karakteristične, ker so bile nujno izšle iz njih z nepresadljivimi značilnostmi. »Dublin Gate Theater« pa nas je tudi opozoril, da je pri študiranju predstav potrebna ena stvar, važna, prevažna stvar, ki ima samo tri črke in je vendar tako pomembna: čas! Čas, da igralci izdelajo partijo, ki so se je lotili do popolne izklesanosti, čas, da režiser delo pripravi do zadnje podrobnosti.

Pri nas časa primanjkuje! Kaj vse bi naši sposobni gledališki ljudje napravili, če bi imeli za svoje delo v redni sezoni manj obsežen program — zato pa več časa! Brez dvoma bi pri nas doživljali predstave, ki bi jih mirne duše lahko uvrščali v najdragocenejša doživetja, s katerimi nas more obdariti in obogatiti umetnost, saj še pri teh razmerah neredko odhajamo domov do kraja zadovoljni s predstavo. Dovolj je sposobnih moči, le časa ni, da bi se dobilo najpopolnejše in najpristnejše razmerje do klasične dognanosti vse podrobne, pa tako važne reči.

Gostovanje angleškega gledališča predstavlja popolno in čisto kulturno manifestacijo. »Dublin Gate Theater« je bil v Ljubljani sprejet z resničnim navdušenjem in je dosegel, da bomo, kadar bo govora o angleški gledališki umetnosti, omenjali njihovo gostovanje z iskrenim spoštovanjem.

Tudi gostje so bili prav zadovoljni z našim občinstvom. Videli so, da so prišli v kulturno deželo, kjer imajo ljudje visoko razvit smisel za gledališko umetnost. Ob koncu se ovacije kar niso hotele poleči, zato se je z vznešenimi besedami za pozornost z odra zahvalil našemu občinstvu g. Liam Gaffney. »Dublin Gate Theater« potuje naprej v Zagreb in Belgrad. Ves ensemble šteje devet in dvajset oseb. »Dublin Gate Theater« je vzel s seboj na potovanje tudi vso opremo in rekvizite. V predstavah nastopajo v originalnih kostimih, ki so napravljeni po zgodovinsko točnih izročilih.

Eden mrtev, drugi v bolnišnici

Dve žrtvi jeze in alkohola

Maribor, 11. aprila.

Snoči okoli pol 11 se je pripetil v neposredni bližini mesta za Tremi ribniki žalosten dogodek, ki sta ga zakrivila jeza in alkohol. Začel se je v gostilni na Volfcetlu, kjer je bila popoldne zbrana večja skupina delavcev iz Maribora ter domačih fantov iz Vinarja. Pri neki mizi, pri kateri se je nahajal 26 letni hlapec na posestvu pivovarnarja Tschelligija v Vinarju Franc Preac, je nastal prepir, pa so ostali pivci Preaca pretepli ter ga nato vrgli iz gostilne. Silno jezen je odšel Preac takoj domov, kjer je izdrl iz voza debelo ročico. Tako oborožen se je podal nazaj na Volfcetl. Ko pa je videl, da je ostala družba že odšla proti Mariboru, je naglih korakov odhitel po poti za njo. V bližni Slavčeve gostilne za Tremi ribniki jo je dohitel. Planil je iz teme z dvignjeno ročico nad nasprotnike ter začel udrihati. S prvim udarcem je zadel 26 letnega splavarja Ferdinanda Mlinariča iz Ribniškega sela. S tako silo je priletela ročica, da je nesrečnežu takoj počila lobanja ter se je zrušil na mestu mrtev. Z drugim udarcem je zadel 22 letnega čevljarskega pomočnika Gašparja Goričana iz Vinarja. Tudi tega je zadel po glavi ter ga hudo poškodoval. Nato se je ubijalec obrnil ter zbežal v gozd. Mlinarič je ležal na tleh mrtev, poleg njega pa nevarno ranjeni Goričan, katerega so potem mariborski reševalci pripeljali v bolnišnico. Ubijalca pa so danes dopoldne orožniki iz Košakov izsledili ter zaprli. Fant priznava dejanje, zagovarja pa se z jezo in pijanostjo. Orožniki so ga oddali danes popoldne v zapore okrožnega sodišča.

Zaradi šaljive pesmi ubil človeka

Sedaj se zagovarja, da je zločin izvršil v silobranu

Maribor, 12. aprila.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se vrši danes razprava zaradi žalostnega dogodka, ki se je odigral letos 12. februarja v Botkovcih. Ubit je bil tedaj nedolžen človek, oba krivca njegove smrti pa se danes, kakor je to pri naših fantih že navada, delata nedolžna ter se zagovarjata samo s silobranom. Obtožena sta dva brata, 23 letni Alojz in 21 letni Franc Matjašič iz Senčaka pri Sv. Tomažu pri Ormožu.

O Matjašiču Alojzu je neki Otmar Cigula spesnil šaljivo in žaljivo pesem. Užaljen v fantovskem ponosu je Matjašič potem 12. februarja ves dan popival v družbi svojega brata Franca. Popoldne se je vinjen in ves nataknjen podal po vasi okrog ter je iskal prilike, da bi nad kom svojo jezo iztresel. Izzival je z vpitjem k pretepu in je med potjo celo nekega psa zabodel z nožem v vrat. Oba Matjašiča sta prišla tako med vpitjem in izzivanjem v Botkovce do hiše Franca Štebiha, h kateremu je prav tedaj zla usoda prinesla Alojza Lajha in njegovo ženo Lizo. Hajh je prišel, da bi mu Štebih posodil kolo. Štebih in Lajh s svojo ženo sta stala pred hišo, ko sta prikričala izza vogala oba pijana Matjašiča. Lajh in Štebih sta se umaknila za hišo, Lajhova žena pa se je skrila pri sosedi Ani Šegula. Alojz Matjašič pa jo je videl ter planil za njo in začel razbijati po vratih. Tedaj je pristopil bliže Lajh ter mirno nagovoril razbijalca: »Lojzek, mej pamet, kaj noriš.« Matjašič pa je pristopil k njemu z besedami: »Ti si Lajh Alojz, Mihalečak, jaz danes nikogar ne poznam« ter ga pozval, naj odstopi. Lajh se je res umaknil, v tem trenutku pa je pritekel od zadaj Franc Matjašič z debelim kolom v rokah ter oplazil Lajha z vso silo po glavi, da ga je podrl na tla. Čim je Lajh padel, pa ga je Matjašič zajahal, izvlekel dolg nož ter ga začel zbadati. Tedaj je pribitela Lajhova žena ter je ubijalca vlekla proč s svojega moža. Matjašič Alojz pa je zamahnil proti njej z nožem ter ji prerezal predpasnik. Gotovo bi jo bil zadel v prsi, če ne bi bila pravočasno odskočila. Zabodel pa je Lajha trikrat v prsi, mu prebodel srce, želodec in jetra ter je nesrečnež v nekaj minutah umrl. Razprava ob času poročila še traja.

Mati utonila v rupi

Vače pri Litiji, 11. aprila.

Grilčeve iz hoste pri Vačah je zadela tik pred prazniki huda nesreča, ki je zahtevala strašno žrtev — življenje skrbne matere. Delavna in trdna je še bila, čeprav je imela že osem križev na svojem hrbtu. Pred veliko nočjo je namočila perilo in se odpravila prat na domačo rupo blizu doma. Ker se dalj časa ni vrnila, so jo pričeli iskati. Našla jo je njena hči — mrtvo v plitvi rupi. Sodijo, da ji je med pranjem postalo slabo ter je omahnila s perišča tako, da se je postavila na glavo in utonila.

Športne vesti

Starič v Trstu ni imel sreče. Za velikonočne praznike je moto-sekcija SK Hermesa priredila izlet v Trst, kjer so se vrile tradicionalne motorne dirke. Tem dirkam, katerih so se udeležili poleg domačinov tudi odlični inozemski dirkači, je prisostvovalo do 10.000 ljudi, med katerimi je bilo zelo veliko Slovencev. Naš najboljši dirkač Starič, ki se je teh dirk udeležil, ni imel prave sreče. Starič je imel delno smolo, delno pa je naletel na zelo ostrega nasprotnika Huberta Hubmanna, ki ga je topot nadvladal. Tehnični rezultati so bili naslednji:

Prva izbirna dirka: Hubmann H. na IAP 500 v času 3:59.8.

Druga izbirna dirka: Starič L. na JAP 500 v času 4:06.8.

Finale: 1. Hubmann H. na JAP 500 v času 4:00.9.

Dirk-track (7 krogov): 1. Arthaber Fr. na Saroclea 350 v času 4:04.4; 2. Hubmann H. na JAP 500 v času 4:07.5; 3. Raab Artur na Terrotu 350 v času 4:21.5; 4. Starič L. na JAP 500 v času 4:22.5.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C: največja	Temperatura v C: najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0—10	Veter (smer, jakost)	Padavine: m/m	Padavine: vrsta
Ljubljana	768·9	19·4	5·2	79	0	0	—	—
Maribor	768·2	16·4	1·0	80	0	0	—	—
Zagreb	767·1	18·0	7·0	50	0	NE_2	—	—
Belgrad	768·9	17·0	4·0	70	4	N_2	—	—
Sarajevo	766·0	17·0	5·0	60	6	0	—	—
Vis	763·1	15·0	11·0	70	0	0	—	—
Split	762·7	22·0	12·0	40	0	NE_3	—	—
Kumbor	761·1	20·0	15·0	40	0	N_1	—	—
Rab	763·9	18·0	12·0	40	0	0	—	—
Dubrovnik	761·6	22·0	15·0	40	0	NE_3	—	—

Vremenska napoved: Stanovitno, večinoma jasno, čez dan toplo vreme.

Koledar

Danes, sreda, 12. aprila: Julij.
Četrtek, 13. aprila: Hermenegild.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Opozorilo telefonskim naročnikom.

Vse telefonske naročnike opozarjamo, da poteče 15. aprila rok plačila telefonske naročnine in obrokov instalacije. Vplačila se vršijo na dostavljene čekovne položnice ček. računa 10.225. Naročniku, ki zamudi rok vplačila, se telefon začasno izključi iz prometa dne 16. aprila, za zopetno vključitev pa mora plačati takso 100 din. Za eventuelne reklamacije se obrnite na poto Ljubljana 1, telefon 43-07.

Bežigrajsko prosvetno društvo ima svoj 10. prosvetni večer v četrtek, dne 13. aprila ob 8 zvečer v Mavričevi dvorani (poleg kavarne Majcen na Tyrševi cesti). Predava g. Mavricij Bergant o slovenskih velikih možeh kot prvih voditeljih slovenskega naroda.

Moški odsek Šempetrske prosvete ima v sredo ob 8 zvečer predavanje. Predava g. inspektor Fr. Erjavec. Možje in fantje so povabljeni, da se predavanja v obilnem številu udeleže.

Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana vabi svoje člane na ogled fundiranja zgradb Strojnega in Kemičnega instituta naše univerze, ki bo v četrtek, dne 13. t. m. ob pol 16. Zbirališče na vogalu Aškerčeve ceste in Murnikove ulice.

Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana ima XX. redni letni občni zbor v soboto, 15. aprila 1939 ob pol 20 v novih društvenih prostorih v Ljubljani, Kongresni trg 1-II., po običajnem dnevnem redu. — Predlogi članov morajo biti poslani upravnemu odboru sekcije najkasneje do 12. aprila 1939. — Upravni odbor.

Na petkovem večeru komorne glasbe bomo slišali koncertna dela, ki se pri nas zelo, zelo redkokrat izvajajo, nekatere sporedove točke so pri nas sploh malo znane. Predvsem opozarjamo na Schubertov klavirski trio in pa na Beethovnove Tri škotske pesmi za glas s spremljevanjem tria. Klavirski trio, ki je eno najlepših Schubertovih del sploh, bodo izvajali: violinist Albert Dermelj, čelist Bogomir Leskovic in pianist Marijan Lipovšek. Vsi trije bodo spremljali koloraturno sopranistko Kušejevo, ki nam bo zapela Beethovnove Tri škotske pesmi. Prvi del sporeda bosta zaključila Dermelj in Lipovšek z Dvorakovo Sonatino v g-duru, op. 100 za violino in klavir. Večer komorne glasbe bo vpetek 14. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Gojence šole Glasbene Matice opozarjamo, da začne po velikončnih praznikih redni pouk v vseh oddelkih in razredih jutri, v četrtek, ob navadnem času.

Škofjeločane in vso bližnjo okolico opozarjamo na pevski koncert, ki bo v nedeljo ob pol 9 v škofjeloškem Sokolskem domu. Pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča bo koncertiral celotni zbor Glasbene Matice ljubljanske, kot solista sodelujeta Ljudmila Polajnarjeva in prof. Marijan Lipovšek. Na koncertu se bodo izvajala predvsem dela domačih skladateljev, v prvi vrsti zbori in samospevi Antona Lajovica. Vstopnice so na razpolago pri hišniku v Sokolskem domu. Opozarjamo na točen začetek koncerta ob pol 9 zvečer.

Uprava občine Ig v ljubljanskem okraju razglaša, da bo v ponedeljek 17. aprila 1939 (ponedeljek po beli nedelji) na Igu redni letni živinski in kramarski sejem. Ker so bili do sedaj vsi sejmi odpravljeni, je pričakovati, da bo sejem v večjem obsegu. Kupci vabljeni. V naši občini ni bilo nikake kužne bolezni. Ta dan vozi iz Ljubljane avtobus ob 6.20 izpred Mestnega doma.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Sreda, 12. aprila: »Hlapci«. Red Sreda.
Četrtek, 13. aprila: »Živi mrtvec«. — Premierski abonma.
Petek, 14. aprila: Zaprto. (Gostovanje v Celju: »Kaj je resnica?).

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Sreda, 12. aprila: »Werther«. Red A. Gostuje Josip Gostič.
Četrtek, 13. aprila: »Lohengrin«. Red Četrtek.
Petek, 14. aprila: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Sreda, 12. aprila: ob 20: »Dijak prosjak«. Red C
Četrtek, 13. aprila: ob 20: »Štev. 72«. Red B.

Kokoš ne zna zapreti okna

Moravče, 10. aprila.

V Belneku pri Drtiji živi v preprosti leseni koči ženica, kateri pravijo Pelinka. Pohlevna grahasta putka ji je v samoti edina tovarišica. Pa tudi varuhinja njenega skromnega imetja, kadar odide Franca z doma. Ko se je oni dan vrnila o mraku, je našla odprto okno. »Tatovi!« jo je prevzela groza. Pelinka je bila namreč pred letom okradena in od tedaj se kar strese, kadar se kaj takega domisli. Že je videla vlomilca, ki je prebrskal in odnesel vse, kar je bil dosegel. Ali pa čepi kje v kakem kotu ter jo bo zagrabil, brž ko bo vstopila. Dolgo je čakala in oprezovala, preden se je odločila in odprla vrata. Tedaj je na drogu nad pečjo zagledala putko, ki je v njeni odsotnosti odrinila priprto okno. Seveda jo je zaradi tega prav pošteno ozmerjala.

Kako sodi dr. Astaloš

o šahistih, ki v Zagrebu tekmujejo za naslov državnega prvaka

V razgovoru s časnikarji je zadnjič znani šahist dr. Astaloš, ki ga poznamo tudi že s turnirjev v Ljubljani in ki ga nekateri visoko cenijo, kljub temu, da prav sijajnih uspehov ni nikdar dosegel, povedal o velemojstrih, mojstrih in amaterjih, ki se bore za naslov državnega prvaka na turnirju v Zagrebu, poleg drugega tole:

Vasja Pirc iz Ljubljane: V svojih prvih partijah, ki jih je odigral v Zagrebu, je pokazal precej negotovo igro in je delal vratolomne poskuse s svojimi nasprotniki. To se je videlo na primer v igri z Lešnikom in Kalabarjem. Kljub temu pa, da je v teh dveh igrah stal že precej slabše, se mu je vendar posrečilo izenačiti in si zagotoviti vsaj po pol točke. Proti Preinfalku, ki ga gotovo pozna kot izvrstnega igralca, proti kateremu bi se preveč drzni poskusi končali gotovo s porazom, je pokazal svoje prave sposobnosti in je od začetka do konca igre dokazal, da je igralec izrednih sposbnosti in izrednega znanja.

Ivan Lešnik, Slovenec iz Zagreba, je zelo nadarjen šahist in izvrsten taktik. Bori se zelo žilavo, čeprav raznih začetkov igre ne pozna ravno najboljše. V njem lahko vidimo bodočega mojstra mednarodnega kova.

Dr. Sadi Kalabar iz Pisarovine: Nima skoro nobene šahovske prakse, posebno takšne ne, kakršno je treba pokazati na večjih turnirjih. Je sicer nadarjen šahist, ni pa dovolj temeljit. V boju s svojim nasprotnikom doseže često zelo lep in trden položaj, ne zna ga pa izkoristiti.

Anton Preinfalk iz Ljubljane: Teoretično je zelo dobro podkovan. Poleg tega pa je tudi soliden in miren igralec. Njegova igra se odlikuje po tem, da zna svoje figure postaviti zelo trdno, tako, da mu jih ni treba po nekaj potezah že spet umikati ali delati brezplodnih potez. Proti njem je zelo težko dobiti. Od njega pa v bodoče pričakujemo še zelo mnogo.

Milan Vidmar ml. — Ljubljana. Če bi posvetil malo več pozornosti šahu in če bi se pri igri malo bolj potrudil, bi bil lahko med prvimi našimi mojstri. Posebno izborno zna igro začeti, nič manj pa ni doma tudi v središčnici in v končnicah. Zdi se, da se igre kmalu naveliča, če mu nasprotnik ne dovoli hitro zmagati.

Sava Vuković iz Belgrada: Belgrajski šahisti stavijo mnogo upanja vanj. Z veseljem moremo ugotoviti, da se razvija v zelo nevarnega in močnega igralca. Treba mu je le še malo več znanja in igranja s prvovrstnimi mojstri, pa ga bomo gotovo često videli med prvimi na bodočih turnirskih tabelah.

Ljudmil Furlani iz Ljubljane: Zelo izvežban igralec, poleg tega pa tudi izredno žilav, tako da je proti njem zelo težko igro dobiti. To je pokazal že pri lanskem turnirju v Ljubljani, posebno v zadnjem kolu, ko je igral z madžarskim velemojstrom Szabom, pa tudi na sedanjem turnirju v Zagrebu, na primer v igri proti Tomoviču. Dobro pozna nekatere začetke iger, njegova silovita šahovska moč pa pride do izraza v središčnici in v končnici. Tako se je pri njem že dostikrat zgodilo, da je začel precej slabo, pozneje pa se je nenadno popravil in nazadnje še zmagal.

Vatroslav Petek iz Zagreba: Na tem turnirju v Zagrebu je precej zaposlen s samo organizacijo turnirja, poleg tega pa tudi s svojimi zasebnimi posli. Vendar je na tem turnirju pokazal, da zna zelo silovito napadati in ga tudi najboljši ne smejo preveč podcenjevati. Ta turnir bo brez dvoma precej pripomogel k njegovemu nadaljnemu razvoju.

Milan Filipčič iz Zagreba je že dozdaj pokazal, da so zagrebški amaterji tudi zelo dobri igralci. Največje presenečenje je pomenil remis, ki ga je dosegel v igri s Kostičem. Tudi proti Vidmarju ml. ni izpustil iz roke pridobljene prednosti. Škoda je samo to, da ta nadarjeni igralec nima večkrat priložnosti, da bi meril svoje moči z boljšimi igralci.

Bora Kostić iz Vršca: Znan je dobro tudi že izven naše države. Svojo slavo — pravi dr. Astaloš — popolnoma zasluži, ker so redki mojstri, ki bi vsako partijo igrali s tolikšnim zanosom in neizprosnostjo na življenje in smrt. V šah je naravnost zaljubljen in se mu o šahovski deski najbrž cela sanja. Njegove partije so polne poleta, zanimivih preobratov in močne.

Vasilije Tomović iz Belgrada: Tudi Tomović je zelo nadarjen igralec, ni pa preveč zanesljiv. Za njegov uspeh pri kakšnem turnirju je zelo odločilno, da se mu že takoj v začetku posreči dobiti precej točk. Če pa doživi v prvih kolih nekaj porazov, to zelo vpliva nanj, da tudi v poznejših kolih dosti ne doseže. Kadar pa je razpoložen, zaigra prav po mojstrsko.

Dr. Milan Vidmar, univ. prof. iz Ljubljane: O nje mpisati in ga hvaliti, bi pomenilo isto, kot nositi sove v Atene... On ima največje zasluge za uveljavljenje našega šaha v tujini. Zadnja leta slabo zdravje in silna zaposlenost vplivata na njegove telesne moči in je kaj hitro pripravljen ponuditi remis, česar v prejšnjih letih ni tako hitro storil.

Kosta Rožič iz Zagreba: V Zagrebu je precej znan šahist, a njegovi živci niso za turnirsko igro. Že v prejšnjih letih je dosegel le slabše uspehe, to pa na račun svojih živcev, ki mu vedno bolj odpovedujejo.

Mirko Bröder iz Novega Sada je odličen teoretik, večkrat pa je tudi že pokazal, da tudi kot praktik ne zaostaja preveč za drugimi. Ima zelo tenak čut za zgraditev močne postave svojih figur. Skoro vedno dobro stoji. V zadnjem času pa se prizadeva, da bi svojo igro še nekoliko bolj poostril, kajti to je tisto, kar šahistu prinese dovolj točk. Partije je treba tudi dobivati, ne pa se zadovoljevati samo z remiji.

Mirko Schreiber iz Subotice je po letih še zelo mlad, vendar pa po svoji izvrstni igri že kar pravi mojster. Tudi on zna zelo lepo ustvarjati močne postojanke na svoji strani. Je zelo bister in vse nasprotnikove nakane kaj hitro opazi. Kar enkrat doseže, mu težko uide iz rok. Na turnirju v Münchenu je že dokazal, da je močan igralec, ki je sposoben doseči uspehe tudi na mednarodnih deskah.

Vladarji in njihove plače

Ob volitvi novega — prav za prav starega — predsednika francoske republike je pariško časopisje načelo vprašanje o zvišanju predsednikovih prejemkov. Poglavar ene največjih držav na svetu je v sedanjem papirnatem francoskem denarju prav slabo plačan, če upoštevamo velike izdatke, ki jih ima za reprezentanco in za razna potovanja. Predsednik Francije dobiva vsega samo 5 milionov 400.000 din plače v naši veljavi. Davka od teh prejemkov mora odšteti 1,450.000 din. Izdatki, zvezani z njegovim uradnim položajem, so toliki, da je do Alberta Lebruna, ki mu gospodarske posle spretno vodi žena, moral še vsak francoski predsednik dodajati iz svojega.

Dohodki francoskega državnega poglavarja so še zlasti nizki, če jih primerjamo s plačami drugih državnih voditeljev. Angleški kralj dobiva od države letno 108 milijonov dinarjev, razen tega pa ima še velike dohodke iz Cornwallske vojvodine, iz raznih rudnikov, posestev, hiš itd., ki so v lasti ali v izkoriščanju vladarske rodbine.

Najmanjše dohodke med evropskimi vladarji ima albanski kralj Zog: po ustavi mu država daje samo nekaj nad milijon dinarjev. V sredi med najbogatejše in najslabše plačanimi evropskimi državnimi glavarji so:

Bolgarski kralj Boris, čigar prejemki znašajo 4 in pol milijona din, angleška kraljica-mati, ki dobiva nekaj nad trinajst milijonov din, romunski kralj Karol z 18 milijoni din.

Med nekdanjimi vladarji je v najslabšem gospodarskem položaju habsburška rodbina in njen poglavar Oton, odkar je Nemčija zaplenila vsa posestva njegove rodbine v Avstriji. Bolje se godi bivšemu španskemu kralju Alfonzu XIII., v najugodnejših razmerah pa živi bivši nemški cesar Viljem, ki velja za enega najbogatejših ljudi v Evropi. Njegovi letni dohodki dosežejo kakih 45 milijonov din. Nemška država se njegovih dohodkov z raznih posestev in gospodarskih ustanov ni nikdar dotaknila. Bivši cesar daje iz svojih dohodkov pokojnine raznim, manj srečnim sorodnikom in članom bivše vladarske rodbine, kar ga pa vseeno ne ovira, da ne bi letno lahko potrošil šestkrat ali sedemkrat toliko kakor aktivni predsednik francoske republike.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Albansko pristanišče Drač, kjer so se najprej izkreale italijanske čete, čeprav so jih Albanci nekajkrat pognali nazaj.

Ženska katoliška zveza - 35 milijonov članic

Pod predsedništvom kardinala Pacarda in kardinala Dolcia se je danes popoldne v dvorani vatikanskega instituta »Angelicum« začel 10. mednarodni kongres ženske katoliške zveze, v kateri je včlanjenih 35 milijonov katoličank. Na kongresu sodeluje okoli 600 katoliških žensk. Prihodnje dni se bo kongres nadaljeval in bodo zastopnice sprejete tudi v avdienco pri sv. očetu Piju XII.

Kljukasti križ ob južnem tečaju

Nemška polarna odprava, ki se je danes vrnila z ladjo »Schwabenland« je dosegla pomembne uspehe v pokrajinah ob Južnem tečaju. Odpravo je vodil kapitan Ritzer, eden članov prejšnje odprave, ki je svojčas raziskovala Spitzberge. Odprava je imela dvoje letal, ki sta v veliki meri pomagala učenjakom metereologom, oceanografom in drugim čim uspešnejše in podrobnejše raziskati kraje zahodno in vzhodno od antarktične celine. Ta polarna odprava je raziskala skupno 12.000 kvadratnih kilometrov zemlje. Ugotovila je, da se v krajih južno od 74 stopinje zemljepisne širine vzpenjajo visoke gore, ponekod do višine 4000 m. Na nekaterih vrhovih so Nemci zataknili nemške zastave. Polarna odprava se je mudila v teh krajih nekaj nad 4 mesece ter izvedla več raznovrstnih raziskovanj, posebno na polju magnetizma, oceanografije in biologije. Poleg drugega je prinesla s seboj domov pet cesarskih pingvinov in nekaj komadov raznih ptičev, kakršnih dozdaj v berlinskem živalskem vrtu še nimajo.

Bivši albanski kralj Ahmed Zogu, ki se je pred Italijani umaknil na Grško, odkoder menda namerava iti s svojo soprogo Geraldino in komaj teden starim prestolonaslednikom v Turčijo.

Ugotovili bi radi, zakaj se dijak ne more učiti zgodovine

Kdor je hodil v šolo, dobro ve, da človek ne more imeti za vse učne predmete enakega veselja. In če za ta ali oni predmet kdo nima veselja, se ga tudi težko uči. Marsikdo — posebno profesorji se dostikrat ne morejo sprijazniti s to mislijo — ne ve, da se na primer dijak res ne more, ne zlepa ne zgrda, naučiti recimo matematike, ker zanjo nima niti posebnega smisla, še manj pa veselja. Navadno smatrajo, da je dotični dijak le len in da se matematike nalašč noči učiti. Toda, če bi bil len, bi bil len tudi recimo za latinščino ali za zgodovino, kjer bi še laže prišla do izraza njegova pridnost ali lenoba.

Tako so imeli na neki šoli v Glasgowu na Angleškem pred nedavnim takšen primer. Nek dijak, ki je obiskoval tamkajšnjo gimnazijo, ni imel nobenega smisla in veselja za to, da bi se učil zgodovino. Mislili so ga že izključiti, nazadnje pa je profesorski zbor sklenil, da bi bilo še najboljše, če bi dečka odali v zdravniško opazovalnico. Tako so svetovali tudi njegovim staršem. Nazadnje je otrok res prišel na opazovalnico. Zdravniki se zdaj baje vneto ukvarjajo s tem, da bi ugotovili, kako to, da se dijak ravno zgodovine ne more učiti, ko je vendar v vseh drugih predmetih odličnjak. Dozdaj še ni znano, koliko uspeha so imeli s tem preiskovanjem otrokove duševnosti. Na vsak način pa je zanimivo, do kakšnih zaključkov bodo prišli. Pri nas se dosti ne bavimo s takšnimi vprašanji. Zadovoljimo se pač s trditvijo, da ta ali oni otrok pač ni nadarjen za gotove predmete. In če mu učenje le ne gre preveč dobro izpod rok, oziroma izpod možgan, ga enostavno vzamejo ali izključijo iz šole. Takole si mislijo pri nas: Če nisi za šolo, boš pa za kaj drugega. Nekateri pa pravijo tudi obratno, namreč: Ta pa ni za nobeno delo, zato ga bomo dali v šolo.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 12. aprila: 12 Šramel »Škrjanček« — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Operetni drobiž (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Zakaj slavimo velike može (g. prof. Fr. Vodnik); b) Ročna dela: Lok in puščice (g. Miroslav Zor) — 18.40 Zagonje danes (g. Arnošt Adamič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura — 19.50 Koncert komorne glasbe. Sodelujejo: gdč. Ksenija Kušej (sopran), gg. Ali Dermelj (violina), Bogomir Leskovic (cello), Marijan Lipovšek (klavir) — 20.15 Melody jazz —

Drugi programi

SREDA, 12. APRILA: *Belgrad:* 20 Humor — 21 Nar. pesmi — *Zagreb:* 20.30 Ljubljana — *Sofija:* 19.15 Goundolova opera »Margareta« — *Varšava:* 21 Chopinove skladbe — 21.50 Brazilske pesmi — *Budimpešta:* 21 Ork. kone. — *Trst-Milan:* 17.15 Plesna glasba — 21 Igra — 22.30 Ork. kone. — *Rim-Bari:* 21 Boltova opera »Nero« — *Dunaj:* 20.10 Orkester in zbor — *Berlin:* 20.10 Dunajski zvoki — *Hamburg:* 21 D'Albertove skladbe — *Lipsko:* 21 Glazunovo balet. »Ljubezenska zvijača« — *Köln:* 21.15 Filmski kabaret — *Frankfurt-Stuttgart:* 20.10 Plesna glasba — *Beromünster:* 21.15 Moserjeva spevoigra »Ribičevka« — *Paris P. T. T. - Lyon:* 21.40 Gretryjeva opera »Zemir in Azor«.

Norman Railly Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

85

Pred temi mogočnimi vrati se na življenje in smrt bojujeta dva smrtna sovražnika, sir Guy Gisbourneški in Robin Hood; dva človeka, ki nista samo tekmeca v boju za državo in kralja ter proti državi in pravemu kralju Rihardu z Levjim srcem ampak sta hkratu tudi tekmeca v ljubezni do istega dekleta, v ljubezni do prelepe lady Marian. Eden se zaveda, da ga lady Marian ljubi z vsem srčnim žarom, drugi pa dobro ve, da ona zanj ne mara, temveč ga celo zaničuje in sovraži iz dna svoje dekliške duše.

Ta misel je Robinu Hoodu dala novih moči. Čutil se je prerojenega.

Pa ne samo to; zavest, da ga ima lady Marian, ki jo je bil sir Guy Gisbourneški pustil zapreti v ječo po nedolžnem, ga napolni z novo vero:

Zmagati mora — zmagal bo! Pravično stvar brani — in uspeh mora biti na strani pravice!

Silna samozavest mu je v hipu prevzela srce, tako da je namah skoraj postal vesel.

Že je čutil, da mu zmaga ne bo več ušla.

Za temi težkimi, železnimi vrati ga čaka in si ga želi njegova oboževana, ljubljena lady Marian... V temni, z ostudno plesnijo prepreženi ječi ga čaka, revica...

Mora jo rešiti, saj je bila tudi ona sama zanj tako požrtvovalno zastavila svoje lastno življenje in ga rešila iz rok sira Guya Gisbourneškega ter princa Ivana brez dežele.

Misel, da bi sir Guy Gisbourneški, če bi iz tega njunega dvoboja izšel kot končni zmagovalec ter se za vselej iznebil njega, svojega najhujšega nasprotnika, prav gotovo odprl vrata v to ječo in pri priči ubil njo, ljubico Robina Hooda, je sherwoodskega junaka podžgala in razvnela s strahotno močjo. Obup se ga je loteval v globini srca, zdaj pa ga je premagal in zatrl v sebi slednjo iskro malodušnosti, oklevanja in slabosti, čim je začela le rahlo tleti.

»Za svojo Marian, se boriš, za svoje življenje, za svetlo lučko svojih dni!« si je dejal sam pri sebi.

Ta je njegov udarec komaj odbil.

Robin Hod je začutil, da ta odbojni udarec sira Guyja Gisbourneškega ni prav nič več podoben prvim njegovim silovitim udarcem, ki so bili taki, da si je moral sam pri sebi priznati, da ima pred seboj nasprotnika, ki je od sile nevaren.

Takoj je zato odskočil vstran.

Brž se je vzpel na rob zidu, ki je stal v njuni neposredni bližini.

Z višine je zdaj napadel sira Guyja.

Sir Guy je njegov udarec sicer pričakal, toda tokrat ga je odbil še z večjo težavo.

Kljub temu pa je takoj sam prešel v napad.

Čeprav je pri tem zbral vso svojo moč in zvito spretnost, je vendar tudi ta napad odločno zaostajal za njegovimi prejšnjimi.

Zdaj je njegova borba v resnici obupna. Začutil je že, da se ne bori za svoj viteški ponos in da nima več prejšnjega neomajnega zaupanja v lastno spretnost in v prepričljivo moč svojih udarcev. Ne, zdaj se je z vsemi silami, ki so mu bile še ostale, boril za svoje golo življenje, ki je od trenutka do trenutka — to je dobro čutil — prihajalo v čedalje večjo nevarnost. Vedno razločnejše se je tudi kazalo, da je vprašanje končnega zmagovalca v tej divji borbi na življenje in smrt z vsakim trenutkom bolj odprto in nezanesljivo.

To stanje in to duševno razpoloženje svojega nasprotnika sira Guyja Gisbourneškega je začutil s popolno jasnostjo tudi Robin Hood. Vedel je, da je nasprotnik na koncu svojih duševnih in telesnih moči in da se ga že začenja polaščati hud dvom v lastno sposobnost, dvom, ki je v borbi prav gotovo najhujši sovražnik in škodljivec vsakega borca, zlasti pa še v borbi, ki velja življenju ali smrti, odločitvi, ki ne pozna ne usmiljenja, ne pomirjenja, ampak je kruta in zmago izkoristi do zadnje, tudi najbolj strahotne možnosti.

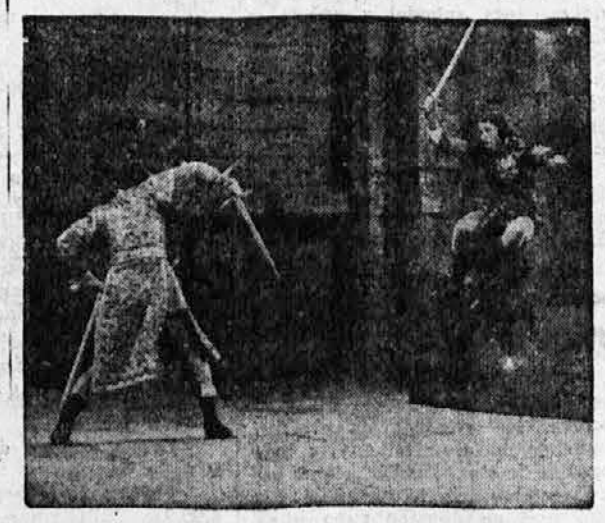

...Odskoči. Zavihti se na rob zidu prav blizu jetniških vrat...

(Foto: Warner Bros.)

Robin Hood je zato spremenil način boja.

Nič več ni oprezoval, ampak se je začel boriti napadalno.

Zdelo se je kakor bi se bil šele zdaj prav prebudil.

Človek bi mislil, da prej ni bil počel drugega, kakor varal svojega nasprotnika in ga spravljal v besnosti, da bi se v divjih in nepremišljenih napadih izčrpal, ali pa, da bi ga bila obšla besnost, v kateri bi se zaletel ter se zapeljan po preveč razvnetem čustvu razgalil in dovolil nasprotniku učinkovit zadetek, ki bi boj dokončal.

Zdaj pa je Robin Hood prevzel polno iniciativo.

Njegovi udarci so postajali od trenutka do trenutka zanesljivejši, pa tudi predrznejši. Le z največjo težavo se je sir Guy Gisbourneški v tem boju vsaj za silo še upiral.

Tudi sir Guy Gisbourneški je sprevidel in občutil, da je bil Robin Hood že izvohal njegovo slabost. Zato je sklenil, da bo postavil vse na eno samo karto. Če se mu posreči, potem je borba zanj srečno rešena.

Napravil je zadnji obupni poskus.

Skočil je nenadoma, prožno in silovito kakor tiger, zadel je Robina s prsi ob prsa, toda junak iz sherwoodskih gozdov ga je pričakal kakor nepremakljiva skala in vnovič sta se sovražnika, ki sta si imela toliko povedati in ki sta si bila v tej borbi tudi že toliko povedala, spustila v nagli pogovor dveh mečev, ki sta govorila bliskovito, sijajno, s krutim zvenkom in z bleščanjem, v katerem se je dala razbirati smrtna grožnja.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj inž. Jože Sodja. Urednik: Mirko Javornik.